

Wyrok z dnia 6 września 2000 r.

II UKN 693/99

Zmiana stanu prawnego w zakresie świadczeń wypłacanych z tytułu trwałej lub okresowej niezdolności do pracy (poprzednio - inwalidztwa), dokonana ustawą z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz.U. Nr 100, poz. 461), nie oznacza, że podlegają weryfikacji świadczenia dotychczas przyznane i wypłacane, niezależnie od aktualnego stanu zdrowia, jeżeli przepisy gwarantowały je z uwagi na 10 letni okres wypłacania.

Przewodniczący SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie SN: Beata Gudowska, Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 6 września 2000 r. sprawy z wniosku Czesława W. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych w G. o przywrócenie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem, na skutek kasacji wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 7 lipca 1999 r. [...]

z m i e n i ł zaskarżony wyrok i oddalił apelację organu rentowego, zasądził od pozwanego na rzecz wnioskodawcy kwotę 100 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 24 lutego 1999 r. [...] Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w G. z dnia 27 października 1998 r. i przywrócił wnioskodawcy Czesławowi W. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od dnia 1 listopada 1998 r. na stałe, ustalając następujący stan faktyczny.

Decyzją z dnia 14 listopada 1973 r. organ rentowy przyznał wnioskodawcy rentę inwalidzką z tytułu wypadku przy pracy według III grupy po ustaleniu, że inwalidztwo istnieje od dnia 21 grudnia 1972 r. Świadczenie to zostało następnie wstrzymane wobec wyniku badania kontrolnego w 1995 r. i uznania, że stan zdrowia wnioskodawcy nie uzasadnia dalszego wypłacania renty. W wyniku odwołania wnioskodawcy, Sąd Wojewódzki w Toruniu przywrócił prawo do renty inwalidzkiej wypadkowej według III grupy od dnia jej wstrzymania, stwierdzając, że zgodnie z § 29 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy Płac i Spraw Socjalnych z dnia 5 sierpnia 1983 r. w sprawie składu komisji lekarskich do spraw inwalidztwa i zatrudnienia, trybu postępowania, trybu kierowania na badania przez te komisje oraz szczegółowych zasad ustalania inwalidztwa (Dz.U. Nr 47, poz. 214 ze zm.), organ rentowy nie miał podstaw do kierowania wnioskodawcy na badania kontrolne, w związku z ponad dziesięcioletnim okresem pobierania świadczenia (wyrok z dnia 18 lipca 1995 r. [...]). Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 11 sierpnia 1995 r., a organ rentowy, mimo stanowiska Sądu zawartego w uzasadnieniu wyroku, wyznaczył termin badania kontrolnego wnioskodawcy na sierpień 1997 r.

W dniu 28 sierpnia 1997 r. Obwodowa Komisja Lekarska do spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia nie zaliczyła wnioskodawcy do żadnej z grup inwalidzkich w związku z wypadkiem przy pracy, a lekarz orzecznik ZUS stwierdził w orzeczeniu z dnia 13 października 1997 r., że wnioskodawca jest trwale częściowo niezdolny do pracy, ale bez związku z wypadkiem, co spowodowało wydanie przez organ rentowy zaskarżonej decyzji.

W ocenie Sądu, z uwagi na treść wyroku z dnia 18 lipca 1995 r. wydanego przez Sąd Wojewódzki zachodzi powaga rzeczy osądzonej, co uzasadnia przywrócenie świadczenia.

Wobec apelacji organu rentowego, Sąd Apelacyjny w Gdańsku zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie wnioskodawcy, wskazując że z dniem 1 września 1997 r. przestały obowiązywać przepisy rozporządzenia MPPiSS z dnia 5 sierpnia 1983 r. ograniczające możliwość przeprowadzania badań kontrolnych, a zmiana wprowadzona do ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin na podstawie ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz.U. Nr 100, poz. 461), wprowadziła okresową lub trwałą niezdolność do pracy, które to instytucje zastąpiły dotychczasowe badania kontrolne. Badanie przeprowadzone

przez lekarza orzecznika w dniu 8 października 1997 r. nie narusza w związku z tym prawa wobec zmiany stanu prawnego. Działanie organu rentowego nie narusza powagi rzeczy osądzonej, obejmującej jedynie okoliczności dotyczące stanu inwalidztwa wnioskodawcy do daty wyroku, a więc do 18 lipca 1995 r. Nadto wobec uchylecia dotychczasowych przepisów zakazujących prowadzenia badań kontrolnych po 10 latach nieprzerwanego inwalidztwa, organ rentowy był uprawniony do ich przeprowadzenia (wyrok z dnia 7 lipca 1999 r. [...]).

Powyższy wyrok zaskarżył kasacją wnioskodawca i zarzucając naruszenie prawa materialnego przez niewłaściwe zastosowanie art. 23 i 24 ustawy o z.e.p. oraz naruszenie przepisów postępowania – art. 366, 233§1 oraz 328 § 2 KPC – wniósł o jego zmianę i przywrócenie prawa do renty inwalidzkiej z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy na stałe od dnia 1 listopada 1998 r., ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania .

Według skarżącego nie należało przeprowadzać badań kontrolnych po 23 latach nieprzerwanego inwalidztwa, sąd nie mógł więc orzekać w tym samym stanie faktycznym i prawnym po raz drugi.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Stosownie do przepisu § 29 ust. 1 pkt 2 powołanego wyżej rozporządzenia, nie wyznacza się terminów badań kontrolnych osób, których inwalidztwo trwa nieprzerwanie ponad 10 lat, licząc od daty powstania inwalidztwa. Możliwość przeprowadzenia z urzędu badania kontrolnego inwalidy istnieje jedynie wtedy, gdy zostaną udowodnione okoliczności wskazujące na zmianę stanu inwalidztwa, przy czym obowiązkiem organu rentowego, przed wyznaczeniem takiego badania, jest przeprowadzenie postępowania dowodowego, dla zbadania okoliczności, które mogłyby wskazywać na istotną zmianę (poprawę) stanu zdrowia świadczeniobiorcy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 września 1995 r., II URN 28/95 – OSNAPiUS 1996 nr 7, poz. 105). W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie jest kwestionowane stanowisko, w myśl którego wyniki badań kontrolnych przeprowadzonych po upływie 10 lat, przez które trwało nieprzerwanie inwalidztwo, nie mogą stanowić podstawy do pozbawienia rencisty prawa do renty, nawet wówczas, jeżeli w ich następstwie stwier-

dzono brak inwalidztwa – tak w wyroku z dnia 17 lipca 1996 r., II URN 13/96 (OSNAPiUS 1997 nr 4, poz. 54).

W rozpoznawanej sprawie wnioskodawca pobierał rentę inwalidzką z tytułu wypadku przy pracy od 1973 r., stąd już badanie w 1995 r. nie miało uzasadnienia i jako takie nie mogło wywołać skutków prawnych w zakresie pobieranego przez niego świadczenia. Powyższe trafnie przyjął Sąd Wojewódzki w Toruniu już w wyroku z dnia 18 lipca 1995 r. [...] przywracając wnioskodawcy prawo do pobieranej renty inwalidzkiej . W tej sytuacji organ rentowy nie miał podstaw prawnych do wyznaczenia kolejnego badania kontrolnego dla oceny stanu zdrowia wnioskodawcy, ani tym bardziej do wydawania decyzji wstrzymującej świadczenie. Fakt, że doszło do zmiany stanu prawnego w zakresie świadczeń wypłacanych obecnie jedynie z uwagi na trwałą lub okresową niezdolność do pracy, nie oznacza, że podlegają weryfikacji świadczenia dotąd wypłacane, i to niezależnie od aktualnego stanu zdrowia, w sytuacji gdy obowiązujące przepisy zagwarantowały ich wypłacanie , tak jak w tym przypadku . W myśl ustawy z dnia 28 czerwca 1996 r. o zmianie niektórych ustaw o zaopatrzeniu emerytalnym i o ubezpieczeniu społecznym (Dz.U. z 1996 r. Nr 100, poz. 461), renty inwalidzkie przyznane na podstawie przepisów dotychczasowych stają się z mocy prawa odpowiednio rentami z tytułu niezdolności do pracy, zaś orzekanie o niezdolności do pracy (według nowych zasad), może się odbywać tylko wtedy, gdy osoby te mają wyznaczone (zgodnie z prawem) kontrolne badanie stanu inwalidztwa. W rozpoznawanej sprawie wyznaczenie wnioskodawcy badań kontrolnych w 1997 r. nastąpiło z naruszeniem prawa, co trafnie ocenił Sąd pierwszej instancji, nie było więc podstaw do wydania zaskarżonej decyzji i wstrzymania wypłaty świadczenia wypadkowego .

Gdy więc zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem prawa materialnego, Sąd Najwyższy orzekł co do istoty sprawy zgodnie z art. 393¹⁵ KPC, zmieniając zaskarżony wyrok i oddalając apelację organu rentowego od wyroku Sądu Okręgowego. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 KPC .

=====